Всеукраїнська громадсько-політична і літературна газета

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

Видається у Сімферополі

№ 16 Субота, 24 квітня 1993р.

ЦІНА 5 КРБ.

26 квітня 1993 року — 7-ма річниця чорнобильської катастрофи

ЗАКЛИКАЄМО ДО ПАМ'ЯТІ І МИЛОСЕРДЯ

Розмова із заступником голови Сімферопольської організації «Пам'ять Чорнобиля» О. С. Вторушиним.

В результаті чорнобильської трагедії постраждало загалом 5,3 млн. чоловік. Тільки у Криму нині проживає понад 6 тисяч осіб, включаючи евакуйованих з радіоактивно забруднених зон і учасників ліквідації наслідків аварії.

Сімферопольська організація милосердя «Пам'ять Чорнобиля» об'єднує 1.800 чоловік. Наша організація входить в Кримську асоціацію «Пам'ять Чорнобиля», котра є складовою частиною «Союзу Чорнобиль України» та міжнародної організації «Союз Чорнобиль».

Сімферопольський міськвиконком першим у Криму створив комісію по роботі з чорнобильцями, головою якої став керуючий справами міськвиконкому В. А. Лаврентьєв. Через комісію до чорнобильців були прикріплені продуктовий та овочевий магазини, їх забезпечили електротоварами першої необхідності через магазин «Техніка в побуті».

Комісія розглядала питання про продуктове забезпечення, медичне обслуговування. Завдяки відділу охорони здоров'я Ради міністрів Криму за рахунок державних коштів на базі санаторію «Чайка» (Євпаторія) функціонує реабілітаційно-оздоровче відділення для дітей-чорнобильців; в лікарні ім. Семашка ті, хто потребує додаткової допомоги, отримують реабілітаційні путівки у санаторії.

Добилися, що замість пиріжка, булочки і чаю (денний пайок школяра-чорнобильця) Рада міністрів Криму розпочала своїми розпорядженнями визначати сумарну компенсацію в грошовому вираженні на гаряче харчування (батьк.м). Ось показники хоча б за лютий: батькам дітей-чорнобильців віком 7—11 років випла чується 15.692 карбованці, 11—14 років — 18.455, 14—18 років — 21.387 карбованців щомісячно.

Діти, які страждають від лейкозів, злоякісних пухлин, захворювань щитовидної залози, одержують ще певні додаткові суми на харчування.

Але проблем ще багато. Так, органи соціального забезпечення гальмують своєчасну виплату компенсацій пенсіонерам-чорнобильцям за продукти харчування, винагород за вислугу років, компенсацій за невикористані санаторно-курортні путівки, щорічну допомогу на оздоровлення в умовах зростаючої інфляції.

Особливої уваги потребують до себе сім'ї померлих чорнобильців. Таких у Сімферополі 20. Тут потрібна допомога колективів, де колись працював чорнобилець, їхніх профкомів і державних органів.

Ми прийшли до висновку, що потрібне створення єдиного Кримського республіканського лікувально-діагностичного центру. По-друге, нерв хідне введення єдиного державного медичного регістру в Україні з присвоєнням номера обліку кожному потерпілому.

Записав **Фед'р СТЕПАНОВ**

* * *

24 квітня в Свято-Троїцькому соборі буде проведена громадянська панахида по жертвах Чорнобиля, а 26-го о 12 годині в парку імені Гагаріна біля Вічного вогню — покладення квітів до обеліска жертв Чорнобиля.

НЕ ДАМО СЕБЕ ОБМАНУТИ!

Політика може приректи себе на забуття, якщо вона візьме собі в подруги фальш і суєту...

Цю фразу довелось мені якось почути не в розпалі політичної дискусії, а на звичайному кооперативному торговиську, де, як з'ясувалося пізніше, політика мала дуже прозаїчне заземлення. Цього разу про політику розмовляли два молодики-кооператори, можливо, вчорашні інженери з дипломами, можливо, колишні комсомольські функціонери, котрі на власному досвіді збиралися довести, що відома істина — «свідомість визначається буттям» — має під собою реальну основу.

Але сьогодні кооператорів вже немає. На їх місці з'явилися бізнесмени. Раніше, пам'ятаємо, цього слова ще стидалися, бо воно ж не наше, чуже. Але сьогодні наша сором'язливість, здається, вивітрилась. Бізнесмени не лише з'явилися на світ Божий, вони окріпли, набили кишуки дзвінкою монетою і тепер хочуть безпосередньо брати участь в політиці. Далеко ходити не треба. Новоутворена партія економічного відродження Криму якраз і свідчить про це.

Як не крутіть, а серед людського загалу не мають популярності ті, хто розтиждає в шикарних «мерседесах», хто хизується на екранах телевізорів на різних конкурсах - шоу, хто заполонив ефір рекламою про свою діяльність. Звичайно, можна купити кілька тисяч виборців, але ж це не вирішить проблеми, бо ділки з незакінченою вищою освітою не виведуть нас з болота. Не ті вони поводирі.

Отож, політика приречена на забуття і згубу, коли вона подружиться з брехнею...

Усі ми добре пам'ятаємо, в якому кризовому стані опинилося наше суспільство на межі 70—80-х років. На нас повіяло холоднечею прірви. До цього ми завзято вірили своїм поводирям, які вели нас у «світле майбутнє». А де опинилися? На краю прірви? А може, вже в самій прірві?

Ми сьогодні багато говоримо про радикальні економічні реформи, забувши про те, що радикальність будь-якої дії в значній мірі залежить від радикального характеру нашого мислення, нашої свідомості. Хіба ми готові випробувати на собі, що таке «шокова терапія»? Тепер ми запрошуємо відомого «терапевта» Лешека Бальцеровича зробити і в Україні струс. Але ж ми не поляки, не Європа, врешті, ми перебуваємо не на тім рівні, на якому була Польща, коли пан Бальцерович розпочав її лікувати.

Якщо наш уряд не зможе зробити щось конкретне для свого народу, то народ у найближчому майбутньому перестане йому вірити.

Різні пристрасті володіють людьми. Особливо люблять поговорити про життя наші депутати. Аж смішно стає, коли слухаєш, як вони говорять, як турбуються про свій народ, як рвуться до «мікрохвонів». Хіба не очевидна безпорадність цих людей, їхня слабка юридична підготовка і низький, «вузьколобий» політичний рівень?!

Погляньте, що коїться, скажімо, у кримському «парламенті». Інколи волосся дибки стає, коли послухаєш, що там творить ся! Кого ми обрали, люди добрі? Кого? Ось і на цій сесії вже договорилися до того, що в Криму громадські організації мають особливий статус, що тут не можуть існувати організації, керівні центри, яких перебувають за межами Криму. А якщо ці центри перебувають десь аж у Нью-Йорку і організації діють під егідою ООН?

Вдаючи із себе борців за народну справу, кримські депутати займаються відвертою демагогією, забуваючи при цьому, що існує міжнародне право, що Крим — то ще не держава, а тільки автономія у складі України, що існує свобода людини займатися громадською діяльністю, що Крим, підприємства кримські працюють на українській електроенергії, що лани кримські зрошуються тією водою, яка нуртує в жилах нашого Дніпра-Славути...

Одна кримська газета з настирливістю дятла продовжує підкреслювати, що Крим з Україною зв'язує одне — він був подарований Нікітою Хрущовим Україні з нагоди возз'єднання України й Росії. Це треба бути таким засліпленим, щоб не побачити найголовнішого: а хто ж і кому подарував оті 700 тисяч українців, котрі сьогодні в Криму вирощують хліб і рис, доглядають сади, доять корів? Чи не з цієї засліпленості беруть свої витоки сепаратизм, зневага, кров і братовбивство? Чи не нагадує все це отой лозунг, що майорів якось на мітингу у Москві: «Ельцин, заставь хохлов кормить Россию!»

Очевидним є те, що в Криму штучно підігріваються антиукраїнські настрої, причому робиться це з мовчазного сприяння Верховної Ради Криму та при бездіяльності кримської прокуратури. В такій обстановці представництво Президента України в Криму вкрай необхідне.

Не треба бути оракулом, щоб передбачити, куди збираються нас вести кримські лідери. Вони ще вчора говорили про те, що Крим має бути автономією у складі України, але сьогодні на великих спорудах у центрі Сімферополя майорять оці химерні надумані трикольори. Усі заяви, що Крим має бути з Україною, заслуговують тільки тоді на увагу, коли вони щирі і зроблені людьми, що мають на це моральне право. Ми вимагаємо від М. В. Багрова вжити необхідних заходів для припинення в Криму антиукраїнської кампанії, як громадяни України ми вимагаємо від Президента України прискорити процес створення в Криму його представництва. Інакше в умовах безконтрольності місцева влада може зайти дуже й дуже далеко.

Але повернемось до моральних проблем. Гляньте, вже вкотре відбувається «реконструкція» центральної площі Сімферополя, а поруч, у підземних переходах, які заполонили різні «комкарі» зі своїм перекупленим крамом, хоч в око стрель — немає світла, бо немає, виявляється, коштів, щоб придбати лампи. А на площі стелять доброті бетонні плити. Такі плити, щоб їх не можна було розбити ні каміння і тим камінням повибивати вікна колишнього облвиконкому. Та хіба ж не ясно, що треба боротися не з наслідками, а з причинами негараздів? Чи не краще займатися конкретними проблемами, щоб хоч якось зняти напругу серед людей? Але про що можна говорити, коли, скажімо, кримські татари зустрічають на своїй батьківщині холод і нерозуміння, коли немає жодної кримськотатарської і української школи в Криму, коли поважна кримськотатарська газета «Янъы дюнья» ще й досі немає свого приміщення, а її журналісти, відомі літератори, письменники, працюють на своїх робочих місцях, що розмістилися в номерах готелю «Москва»...

Так що ж таке політика?

У словниках зазначається таке: «політика — це діяльність у сфері відношень між значними соціальними групами, перш за все класами, а також націями і державами. Найсуттєвіше в політиці — «питання про державну владу».

З урахуванням вищезгаданого, мимоволі напрошується один висновок: а чи не думають ті, хто сьогодні так запопадливо прагне штучно зберегти дистанцію між Кримом і Україною, стати ближче до політики, не просто мати причетність до політичного життя, а робити свою справу, навіть нечесну і брудну.

...Перед мною численні «агітки» колишніх кандидатів до обласної Ради. Яких тільки обіцянок вони не давали виборцям: негайно відвідити платню, вирішити питання з житлом, побудувати школу, дитячий садок... Пообіцяли й забули. Ет, скаже читач, велика біда, що забули! Хіба ж можна бути скупердяєм на обіцянки, коли зовсім поруч влада, ось вона, можна рукою її торкнутися, а потім блаженно відкинутись в давно омріяному кріслі можновладця, забувши про те, що це крісло має властивість катапульти.

Як слушно зазначив колись один з мудрих філософів: в одну й ту ж річку двічі не можна увійти. Жаль, що цього не знають ті, хто веде або збирається вести нас в нікуди.

Олександр КУЛИК.

НАШІ ЗЕМЛЯКИ

КИРИЛКО — СІМНАДЦЯТИЙ!

Нещодавно сім'я начальника служби тепловодозабезпечення одного з ялтинських санаторіїв Павла Івановича Юхимця та його дружини Тетяни Володимирівни поповнилася: народився Кирилко. Тепер у них одинадцятеро хлопчиків і шестеро дівчаток. Старша Леся — перша мамина помічниця. Вона добре вчиться і встигає займатись музикою, співати в хорі.

Живуть Юхимці у здвоєній квартирі з невеликих семи кімнат нового будинку на вулиці Суворовській.

Їхні діти грають на різних інструментах, співають у сімейному хорі під керівництвом Павла Івановича, який також є старшим регентом євангельських християн Криму та просвітером нової церкви.

Ялтинські віруючі разом з Павлом Івановичем і Тетяною Володимирівною часті гості там, де важко: у хворих дітей, в інвалідів та малоімущих, котрим надають духовну та матеріальну допомогу, — ялтинському будинку малюків, школі-інтернаті, товариству «Милосердя», алупкинському дитячому санаторії імені Боброва.

Бувають віруючі і в сімферопольському пологовому будинку № 1, у товаристві сліпих, дають концерти духовної музики своїми силами, роздають подарунки та гуманітарну допомогу, яка надходить з-за кордону.

Недавно на запрошення християнської місії США П. І. Юхимець побував в Америці. Його запросили віруючі, які бажають знати життя багатосімейних громадян України, нашу духовність.

На знімках: всі сімнадцять з батьками.

Текст і фото ДУДЧЕНКА.

НОВИНИ

ШОВІНІСТИЧНОГО ЛИСТА ВІДКЛИКАНО

Лист Російського парламенту депутатам Кримської Верховної Ради, підписаний заступником спікера Російського парламенту Валентином Агафоновим, був обговорений на закритому засіданні парламенту Криму 22 квітня. Велика група депутатів з Криму сприйняла його як втручання у внутрішні справи України, намагання підпільно керувати кримськими депутатами, підштовхування їх до зняття мораторію на місцевий референдум, шляхом якого націонал-патріоти хочуть приєднати Крим до Росії, порушити суверенітет і територіальну цілісність України. А як ще інакше можна розцінити слова цього листа, де сказано після обіцянки «вирішувати питання з енергоносіями на двосторонній основі», що «Россия может выступить международным гарантом при проведении референдума в Крыму по вопросам государственной независимости»!

Як сказав журналістам 22 квітня у Верховній Раді Криму спікер кримського парламенту Микола Багров, «письмо отозвано его автором». Прозріння! Помилка! Крок назад!

Микола Багров поки що відмовився повідомити подробиці, але, як би то не було, вони згодом стануть відомі. За всякої умови лист російського парламенту є виявом старої тенденції тиску з боку «старшого брата» на думки та дії політиків Криму та України. А подробиць зачекаємо...

Наш кор.

ДЕНОНСУВАТИ ЯЛТИНСЬКУ УГОДУ

Севастопольські відділення Всекримського конгресу депутатів усіх рівнів, Народного руху України, Української республіканської партії, Севастопольської організації Всекримського товариства «Просвіта», депутатська група міської ради «Україна», Спілка офіцерів ВМС України, Козачий кіш Чорноморсько-Запорізького козацтва, Севастопольське регіональне відділення комітету «Крим з Україною», Спілка українок виступили з заявою стосовно становища на Чорноморському флоті. У заяві, зокрема, говориться, що, «не дивлячись на те, що було підписано міжнародну Ялтинську угоду, Міністерство оборони Російської Федерації в односторонньому порядку фактично перепідпорядкувало собі Чорноморський флот». У зв'язку з таким перебігом подій осередки цих організацій вимагають від Президента і Верховної Ради України «денонсувати Ялтинську угоду, оскільки вона не виконується російською стороною, припинити фінансування Чорноморського флоту з бюджету України і направити кошти, що вивільняться, на соціальні потреби військовослужбовців ВМС України і жителів міста Севастополя», а також «негайного розподілу Чорноморського флоту і виведення його російської частини із територіальних вод України».

Наш кор.

ДІТЕЙ ЛІКУВАТИМУТЬ БЕЗ ЛІКІВ

У феодосійському дитячому санаторії «Хвиля» завершилася підготовка до літнього сезону. Здравниця щомісяця зможе приймати 150 дітей з бронхо легеневими захворюваннями. Основний метод лікування — безмедикаментозний. Нещодавно «Хвиля» поповнила свій інструментарій сучасними апаратами для магніто-лазерної терапії.

ВЕЛИКДЕНЬ У ХЕРСОНЕСІ

18 квітня, на Великдень, в Херсонесі на руїнах древнього християнського храму, де за переказом прийняв хрещення київський князь Володимир, відбулася урочиста літургія за участю жителів міста і військовослужбовців ВМС України. Були присутні командуючий ВМС України контр-адмірал Борис Кожин і голова Спілки офіцерів ВМС України капітан першого рангу Євген Лупаков.

Відслужив літургію священик української греко-католицької церкви отець Нестор і група семінаристів Львівської духовної семінарії Святого Духу.

Того ж дня в актовому залі Херсонеського музею відкрилася виставка української християнської вишивки, писанок і писанок. Виставка організована Севастопольським і Тернопільським відділеннями товариства «Просвіта».

На знімку: під час урочистої літургії.

Фото **Миколи ПЛЯШЕЧНИКА.**

ДУМКИ З ПРИВОДУ

Самі себе... у калюжу

Севастопольська Рада народних депутатів, хоч і наділена повноваженнями обласної, але має в своєму складі депутатів, котрі не тягнуть і на сільраду. Від початку своїх повноважень міськрада багато разів приймала рішення, які потім їй доводилося скасовувати через порушення чинного законодавства. Але якщо вони раніше стосувалися різних господарських справ міста та управління, то останнє сягнуло вже політичної сфери діяльності. Прийнявши усупереч законодавству рішення про заборону проведення громадянами політичних зібрань, мітингів і демонстрацій, Рада за протестом прокурора міста 7 квітня вимушена була скасувати його. Такий стан речей дає усі підстави сумніватися у компетенції вирішувати й інші питання.

У міськраді цього скликання помінялися вже три голови Ради, але досі ніякої ради депутати собі дати не можуть. Напевно, і сьогоднішнього голову В. Семенова вони теж скоро замінять, адже він керує Радою в досить кумедний спосіб. Напередодні сесії міськради перед будинком, де проходило її засідання, незважаючи на мораторій, зібралися близько сотні людей з проросійських угруповань міста, які вимагали повернення Севастополя в лоно Росії. Коли голова Ради вийшов до них, його схопив... радикуліт. На запитання журналістів, як слід розуміти мораторій при такому відвертому його порушенні, Віктор Семенов відповів: «Ви ж бачите, я ледве пересуваюсь. Що ви від мене хочете?».

Погано б довелося голові при зустрічі з розлюченою юрбою, якби вчасно не втрутилася міліція, яка розсіяла пікетуючих, пошматувала їхні гасла та порвала прапери іноземної держави, з якими прихильники Росії прийшли з вимогами до Семенова. Та ледве розпочалася сесія, як той самий Семенов заявив: «Хоч рішення про мораторій було протизаконним і хоч я не голосував тоді, я його підтримую». Що можна взяти з такого голови такої Ради?

Ще один депутат поводиться досить дивно. Це В. Пархоменко, який водночас очолює планово-бюджетну комісію Ради і є головою севастопольської організації соціалістичної партії. 23 березня 1993 року голосує за введення мораторію на політичні збирання, а 7 квітня сварить на сесії міліцію за те, що вона забезпечила дотримання того рішення в місті. «Це перший інцидент в Севастополі, коли міліція розігнала галасливих пікетуючих», — скаржився депутат Пархоменко, ніби й не він сам причетний до того.

Тут на повному серйозі замислишся над гаслом, яке великими літерами майоріло на фасаді будинку, де народні обранці проводили свої засідання: «Віддай мою шкуру». Чи то господарі соціально-культурного і ділового центру, який надає в оренду міськраді приміщення для ведення сесійних засідань, не встигли замінити рекламу кумедного спектаклю, чи навмисно почепили її, але як і надалі депутати прийматимуть подібні суперечливі рішення, то цілком можливо, що виборці, котрі прямо несуть збитки через незаконні рішення міськради, зачнуть драти з недолугих обранців три шкури у народному суді.

Оргкомітет форуму українців міста вже зазнав збитків на декілька сотень тисяч карбованців, коли спершу влада дозволила проведення форуму і вся оргробота була виконана, а потім заборонила. Враження таке, що міськрада ввела незаконний мораторій для того, щоби заподіяти шкоди, зірвавши проведення конгресу, і коли її здійснила, скасувала своє рішення. Мовою юристів це зветься правовим нігілізмом. Схильність більшості депутатів до нього стверджує необхідність проведення замість сесійних засідань курсів юридичного лікнепу. Все ж таки Севастопольська міськрада за своїм статусом є яка не яка, а законодавча інституція, і низький освітній рівень народних представників треба якось виправляти.

Може, хоч тоді вони перестануть садовити самі себе у брудні калюжі...

Микола ЖУКОВ.

День скорботи нашої

За християнським календарем наступний по Великодню тиждень — поминальний. Тому з давнього-давна повелося, що перед Проводами потрібно прибирати і впорядковувати могили, а на самі поминки зібратися на цвинтарі, аби віддати шану дорогим людям, спогадати їх добрим словом та й самим призадуматися над швидкоплинністю буття, ще раз подумки зважити, чи по правді живемо.

Поминати рідних і близьких — мудрий звичай. Адже від попередніх поколінь передаються у спадок не тільки перекази про діяння предків, а й набутий ними багатющий життєвий досвід, господарча наука, вивірений століттями кодекс поведінки: бути чесним, подільчивим, спочутливим до чужого нещастя, не чинити кривди іншим, не заздрити на чуже та багато-багато подібних моральних приписів. А це від пращурів зостаються для нас найдорожчі набутки — материнська мова і батьківська земля, що зветься Україною. Тож пом'янімо усіх, хто топтав ряст перед нами і по кому лунає в поминальний день подзвін. Хай буде з ними царство небесне.

Поминки — це пам'ять. Родинна, родова, народна. Та сама пам'ять, яку так люто ненавиділи більшовицькі людомори. Ще зовсім недавно, по-фарисейському прикриваючись «думкою громадськості», вони докладали свого недолугого спритy, щоби поминальний день відзначався тільки 9 травня. Але ж та дата має інше призначення, бо друга світова війна — то лише один з найскорботніших відтинків нашої нелегкої історії.

А НА ВЕЛИКИХ ПОМИНКАХ МУСИМО, І ЦЕ НАШ СВЯТИЙ ОБОВ'ЯЗОК, ПОМ'ЯНУТИ УСІХ, ЧИЄ ЖИТТЯ ОБІРВАЛОСЯ ПЕРЕДЧАСНО:

тих, хто змагався і поліг у борні за волю рідного краю;

тих, хто став невинною жертвою страхітливих більшовицьких голодоморів, під час яких на розтерзаних роздоріжжях землі української загинули мільйони наших співвітчизників;

тих, кого гулагівці скидали у студене Біле море, кого після жахних мук похмуро прийняла на вічний спочин вічна соловецька і норільська, колимська і магаданська мерзлота;

тих, кого замордували у концтаборах і спалили в освенцімських та тремблінківських крематоріях не згірші од сталінських фашистські нелюди;

тих, хто наклав головою у великих і малих, відомих і «незнаменитих», праведних і неправедних війнах: фінській, другій світовій, афганській та багатьох інших, тих, хто, на жаль, і сьогодні гине в гарячих точках планети;

тих шестидесятників, яких замордували у мордовській тайзі кагебісти;

тих, хто, переборовши себе, мужньо ступив у чорнобильський вогонь, аби заслонити нас від новітньої біди.

Дуже великий цей скорботний перелік. Тож пом'янімо їх, схилімо свої голови перед їхньою страдницькою смертю! А тим, хто задумував війни, хто стирав з лиця землі цілі народи, розпинав жертви і розстрілював невинних, приховував правду про Чорнобиль, навіть у цей поминальний день прощення нема, бо прощаються гріхи чи провини, а не злочини перед людством.

«Мене прислав особисто товариш Сталін. Питання стоїть зараз так: буде в нас хліб — буде Радянська влада, не буде хліба — Радянська влада загине. А в кого зараз є хліб? У реакційного українського мужичка і в реакційного кубанського козачка. Вони не дадуть нам хліба добровільно. Його треба взяти».

(З виступу В. Молотова на відповідальному засіданні для вузького кола посадових осіб).

До 60-річчя голодомору

ТЕРОР МОСКВИ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ ПІДГОТУВАВ І ПЕРЕКЛАВ З АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ІТАЛІЙСЬКОЇ ВОЛОДИМИР РОМАНЕЦЬ

ВІД ПЕРЕКЛАДАЧА

Подані тут документи становлять лише невелику частку матеріалів, опублікованих комісією конгресу США і консульств в Україні, які розслідували причини й наслідки голоду в Україні 1932-33 рр.

Ці документи беззаперечно свідчать, що, по-перше, уряди європейських країн мали більш-менш певну інформацію про те, що робилося в ті роки в Україні, а, по-друге, про те, що вони байдуже спостерігали масове винищення українського селянства, не вважаючись на будь-які рішучі кроки, аби припинити цей злочин російського шовінізму. Так, саме злочин РОСІЙСЬКОГО ШОВІНІЗМУ. Спинимося на цій тезі детальніше, оскільки останнім часом видано цілу низку художніх творів і документальних робіт, автори яких (у виступах, поясненнях, примітках, висновках, узагальненнях) надто вузько підходять до аналізу та висвітлення голоду 1932-33 рр., вбачаючи головну причину цього лиха в людиноненависницькій концепції більшовизму та її виконавців Йосипа Сталіка і його кліки, а упорядники матеріалів про голод, виданих Інститутом історії при ЦК КПУ, навіть роблять недолугі спроби пояснити цей злочин особливостями поточного моменту.

Тимчасом аналіз російської політики протягом останніх кількох сторіч і, зокрема, її більшовицького періоду, свідчить про постійну спрямованість цієї політики проти української національної ідеї, що вилилося у цілий ланцюг заходів російського шовінізму, спрямованих на знищення українців як окремого етносу шляхом:

1) духовного покалічення і знекультурення з подальшою русифікацією;

2) депортацій широких верств українського народу з подальшим заселенням вилюднених теренів вихідцями з Росії;

3) фізичного винищення українців і переселення на їхнє місце російськомовного населення;

4) методичного винищення національно свідомої верстви українського народу, зокрема, його інтелігенції.

Отже, голод 1932-33 рр. — це лише одна з численних ланок цілеспрямованої політики ліквідації української окремішності, і здійснювали її, як правило, неукраїнці. Знищення багатьох мільйонів українського селянства шляхом голодомору (різні дослідники наводять різні числа жертв: від 7 до 15 мільйонів душ) призвело до кардинальної зміни демографічної ситуації в Україні, особливо на Слобожанщині, Донеччині, Одещині. Після голодомору процес русифікації в Україні та суміжних українських етнічних територіях значно посилився, а подекуди, як, наприклад, на Кубані, набрав практично незворотного характеру. Ситуація, що склалася внаслідок винищення та розпорошення українського етнічного елементу, й дала підстави М. Горбачову говорити про Харків, як про «русский город» та про таку операцію, як «резать по живому», а новітнім російським шовіністам усіх рівнів дає «підставу» твердити про виключні права Росії на Чорноморський флот, про «защиту русскоязычного населения» ба, навіть висувати до України територіальні претензії.

Наведені тут документи переконливо свідчать, якою ціною встановлювалося в Україні «русскоязычие», які жахливі злочини проти української людності чинив російський шовінізм лише задля того, щоб дати змогу своїм спадкоємцям висувати згодом претензії до українського народу та його держави.

ПОВІДОМЛЕННЯ ІТАЛІЙСЬКОГО КОНСУЛА У ХАРКОВІ СЕРЖІО ГРАДЕНІГО ПОСОЛЬСТВУ ІТАЛІЇ У МОСКВІ «ПРО ГОЛОД І УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ» № 476/106 31 ТРАВНЯ 1933 р.

Голод і далі лютує й чинить людей, і просто неможливо збагнути, як може світ залишатись байдужим до такого лиха і як міжнародна преса, котра так охоче й нагально закликає до міжнародного осуду Німеччини за так звані «жорстоке переслідування євреїв», може спокійно спостерігати масове вбивство, яке організовує радянський уряд і в якому євреї відіграють таку важливу, хоч і непровідну роль.

Бо немає жодного сумніву в тому, що: 1) цей голод штучний і спеціально створений для того, аби «провчити селян»; 2) серед жертв голоду немає жодного єврея, навпаки, усі вони ситі, живучи під братерським крилом ДПУ.

«Етнографічний матеріал має бути перевиконаний», — цинічно заявив один єврей, який обіймає високу посаду в місцевому ДПУ. Неважко передбачити, яка доля чекає цей «етнографічний матеріал» — він приречений на винищення і заміну іншим.

Шляхом варварських ревізицій (про які я вже не раз доповідав) московський уряд створив не просто нестачу харчів (це було б надто м'яко сказано), він створив таку ситуацію, за якої цілком відсутні засоби існування по всій українській сільській місцевості, на Кубані й на Середній Волзі.

Така політика продиктована трьома мотивами:

1) пасивним опором селянства колективізації сільського господарства;

2) переконанням у тому, що «етнографічний матеріал» ніколи не вдасться перетворити на зразкому комуністичну цілість;

3) необхідністю або доцільністю, проголошуваною майже відкрито, денаціоналізації територій, де пробудилася українська чи німецька самосвідомість, яка може спричинити політичні труднощі в майбутньому, і де задля єдності імперії краще було б мати переважно російське населення.

Перший мотив має своїм наслідком «урок» голодомором, який, за словами багатьох комуністів, був розроблений і пущений у дію урядом.

Другий мотив виявився у бездіяльності і байдужості уряду в умовах трагічних наслідків «уроку».

Третій мотив виявився у рішучості покласти край українській проблемі за кілька місяців коштом 10—15 мільйонів душ. Ця цифра аж ніяк не перебільшена. На мою думку, її вже досягнуто і в недалекому майбутньому буде перевиконано.

Нещастя, яке впало на голову мільйонів людей, руйнує всю українську націю, його удари спрямовані лише на Україну, Кубань і Середню Волгу. В інших місцях його або немає зовсім, або воно менш відчутне.

Відомі діячі всяких переконань, що негативно ставилися до царського режиму і прихильно до теперішнього, мають змогу їздити по Радянському Союзу, стверджують усі без винятку, що ця катастрофа зосереджена на територіях України, Кубані і Середньої Волги.

«Спустошення починається за Курськом, — сказав письменник Андрєєв, який кілька днів тому приїхав із Москви, і додав: — Український селянин ніколи більше не повернеться до землі».

Хочу описати вам ще один епізод, щоб проілюструвати те, що відбувається довкола. Співробітник ДПУ Френкель якось довірливо сказав нашому знайомому, що на вулицях Харкова, щоночі збирають 250 трупів людей, які померли від голоду. Що ж до мене, то я сам бачив возовози, що проїжджали повз консульство після полудня з 10—15 трупами в кузові. Неподалік від консульства будують три великі житлові будинки; я бачив, як возовози зупинялися біля огорожі, а двоє чоловіків ходили з вилами шукати мертвих. Я бачив, як цими вилами вони винесли з будівельного майданчика сім трупів: двох чоловіків, жінку і четверо дітей. Решта людей прокидалися й зникали, як тіні. Один із тих двох, що збирали трупи, запитав мене: «У вас немає такого там, звідки ви приїхали?»

Уранці 21-го на базарі мертвих складали на купи в лахмітті і людських екскрементах уздовж огорожі біля річки. Спочатку там було 30 трупів. Уранці 23-го їх було вже 51. Дитина ссала груди мертвої матері із обличчям сірого кольору. Люди казали: «Це ще тільки квіточки соціалістичної весни».

Якось я йшов по вулиці Пушкіна до центру міста. Накрапав дощ. Троє безпритульних ішли попереду мене й удавали, що б'ються. Під час сутички один із них наштовхнувся на жінку, що несла борщ у горщику, загорнутому хустиною. Горщик упав на землю і розбився. Винуватець утік, а решта двоє почали вигрібати борщ із багна й їсти. Відтак вони набрали того борщу в картуз і для третього...

Лише тиждень тому було створено службу для виловлювання покинутих дітей. На додаток до селян, які напливають у місто, вони мають більше надії на те, щоб вижити в селі, тут перебуває також багато дітей: цих дітей батьки привели й покинули, а самі повернулися в село помирати. Вони сподіваються, що хтось у місті потурбується про їхніх дітей...

Ось уже тиждень, як органи міської влади мобілізували своїх працівників, які ходять у білих халатах виловлювати дітей і звозити їх до найближчої міліцейської дільниці. Усе це часто супроводжується сценами розпачу, сльозами і плачем. Перед нашим консульством розміщена міліцейська дільниця, і кожну мить можна почути розпачливі крики: «Я не хочу помирати у бараках смерті, дайте мені померти спокійно».

Близько полудня дітей починають звозити до залізничної станції на Сіверському Дінці.

Опухлих відвозять товарними вагонами на 50—60 кілометрів, щоб ніхто не бачив, як вони помирають. Вагони заповнюють людьми і замикають на засов. Часто буває так, що вагони із замкненими в них людьми стоять на станції по кілька днів, аж поки сформують цілий потяг. Кілька днів тому робітник із обслуги такого потягу, проходячи повз один із вагонів, почув звідти крики. Підійшовши ближче, він з'ясував, що один із в'язнів просив випустити його, бо смерід трупів стоїть нестерпний. Відмикувши вагон, робітник побачив, що живий був лише один той чоловік, решта лежали мертві.

Коли потяг прибуває на місце призначення, робітники викопують великі ями і скидають туди померлих з вагонів. Мені розказували, що цю роботу виконують без особливої метушні. І що часто котрийсь із тих, кого кинули у яму, раптом прокидається в останньому спалаху життя. Але гробачі не припиняють своєї роботи, і розвантаження потягу триває далі.

Нарешті один високий чин місцевого уряду і член партії, імені якого я не зміг установити, збожеволів після інспекційної подорожі по селах. Не нього довелося одягнути приборкувальну сорочку. Він був у нестямі і повсякчас вигукував: «Це не комунізм, це — вбивство!»

Насамкінець зазначу, що наслідком теперішнього лиха в Україні буде російська колонізація цієї країни, яка призведе до зміни її етнічного характеру. В майбутньому, і, либонь, дуже близькому майбутньому, ніхто більше не говоритиме про Україну чи про український народ, а отже, і про українську проблему, бо Україна стане територією з переважно російським населенням.

З пошаною королівський консул Граденіго.

Журнал **«Розбудова держави»**.

(Далі буде).

Фоторепродукції з народної книги-меморіалу «33-й: голод».

В. І. ВЕРНАДСЬКИЙ

«УКРАЇНСЬКЕ ВІДРОДЖЕННЯ ЗАВЖДИ

ВОЛОДИМИР Іванович Вернадський — найвидатніший природознавець XX століття, вчений-енциклопедист, глибокий мислитель і гуманіст, він був творцем нових наук і наукових напрямків. У всьому світі продовжують розвиватися створені ним генетична мінералогія, неохімія, вчення про живу речовину і біосферу, концепція ноосфери, ідея автотрофності людства.

Вернадський першим у Східній Європі почав вивчати радіоактивну енергію, він заснував нову науку — радіогеологію. Однак вчений ще 1922 року застерігав перед небезпекою, яка криється в атомній енергії. В зв'язку з цим Вернадський наголошує на необхідності обов'язкової моралі в науці.

Розвиваючи створене ним вчення про живу речовину, тобто про живу матерію, Вернадський розробив найвеличніший синтез XX століття — вчення про біосферу. На ньому ґрунтуються усі сучасні роботи з проблем охорони навколишнього природнього середовища та збереження екологічної рівноваги.

Особлива роль у біосфері належить людині. Вчений розробив концепцію про новий якісний стан біосфери — ноосферу — сферу розуму, тобто біосферу, упорядковану розумом і працею людини. Майбутнє земної цивілізації значною мірою залежить від того, наскільки людина спроможна буде перетворити біосферу в ноосферу.

ВОЛОДИМИР Іванович Вернадський все життя був тісно пов'язаний з Україною. За своїм походженням — і по материнській, і по батьківській лінії — він був українцем, завжди пам'ятав і пишався цим, гаряче любив Україну і знав її історію, був залюблений у її природу, дуже багато зробив для розвитку української науки і культури.

У Петербурзі 15-річний юнак занотував у щоденнику 29 березня 1879 р.: **«Страшенно притісняють українців. Драгоманову навіть в Австрії не дозволили видавати газету українською мовою. У Росії зовсім заборонено друкувати книги моєю рідною мовою. На канікули я з усією ретельністю візьмуся за нат. В Києві, коли в якомусь домі побачать портрет Шевченка, то його відбирають».**

В життя і наукову творчість В. І. Вернадського міцно і надовго ввійшла полтавська земля.

Володимир Іванович по закінченні університету починав свою наукову діяльність на Полтавщині. 1890 року у складі земської грунтознавчої експедиції вивчав грунти Кременчуцького і Полтавського повітів. Керував експедицією засновник наукової школи грунтознавства в Росії, професор Петербурзького університету, вчитель і наставник Вернадського В. В. Докучаєв. Вже в цій експедиції на українській землі виявилися притаманні творчості Вернадського комплексність і багатогранність наукових інтересів.

Вернадський стояв біля самих джерел Полтавського історико-краєзнавчого музею, заснованого земством за ініціативи Докучаєва 1891 року. Кожного приїзду до Полтави Вернадський, за його словами, науково працював у музеї і поповнював його мінералогічними і геологічними експонатами, зібраними під час екскурсій. Працюючи у Москві і Петербурзі та виїжджаючи майже щороку за кордон у наукові відрядження протягом майже 3-х десятиліть, він з 1889 року незмінно перебував хоча б частину літа з родиною в Полтаві, а з 1913 року — на дачі біля Шишаків у Полтавській губернії. Природа Полтавщини завжди чарувала вченого. За його свідченням, саме на Полтавщині почали складатися у нього в систему ідеї двох нових наук — геохімії і біології, а також вчення про живу речовину.

ТРЕБА, взагалі, відзначити, що Вернадський науково-творчу і науково-організаційну роботу поєднував з науково-громадською, просвітницькою працею. Вченого обрали дійсним і почесним членом багатьох наукових і громадських товариств, зокрема, й українських: Українського наукового товариства (Київ), Полтавського товариства «Просвіта», Наукового товариства імені Т. Г. Шевченка (Львів), Товариства дослідних наук при Харківському університеті, Волинського наукового товариства. «В Сімферополі, — писав він 1920 року, — ми почали було складати філію Українського наукового товариства, де я був обраний головою, але вона розпалася, бо всі «розїхалися».

Найбільшим внеском Вернадського у справу розвитку української науки і культури було створення Української Академії наук, в чому Володимиру Івановичу належить провідна і вирішальна роль.

Вернадський очолив Комісію по створенню Української Академії наук, Комісію по вищих наукових закладах і Тимчасовий комітет по заснуванню Національної бібліотеки при Академії наук у Києві.

Програмна промова на першому засіданні Комісії по створенню Української Академії наук, виголошена Вернадським 9-го липня 1918 р., що визначала характер, завдання і місце цього майбутнього найвищого наукового центру України в житті українського народу і світовій науці, є найактуальнішою для сучасної Академії наук України і могла б послужитися дороговказом в її діяльності.

«Засновуючи Українську Академію наук, ми повинні рахуватись з тим, що її робота, яка стоїть на визначному рівні, крім світового значення, повинна задовольняти важливі національні, державні і локальні життєві вимоги.

Національна вага нової Академії наук полягає в тому, що вона покликана сприяти росту української національної самосвідомості і української культури шляхом широкого і глибокого, вдумливого наукового вивчення минулого і сучасного українського народу та його сусідів, природи займатої ними країни в усіх її безмежних проявах.

Державна вага академії твориться тим її впливом, який вона буде мати на піднесення виробничих сил країни і людини на Україні. Перед нами стоїть велике і складне завдання, яке вимагає напруження усіх наших фізичних і духовних сил, — потрібно знайти вихід з великих складностей життя, яке створила війна...

І, нарешті, значення Академії наук окреслюється її зв'язком з місцевим життям, її проникненням у щоденний побут населення. Необхідно, щоб майбутня Академія була тісно пов'язана з загальними питаннями щоденного життя, його потребами у широкому розумінні слова, щоб її значення було зрозуміле для населення всієї України. Цей бік життя Академії, на мій погляд, має велике значення».

Паралельно з науково-організаторською роботою Володимир Іванович увесь період перебування в Києві працює над рукописом початої ще в 1916—1917 роках у Шишаках на Полтавщині монографії про «Живу речовину в історії земної кори». Ідеї, що розроблялись у книжці, стали фундаментом створеної Вернадським нової науки — біогеохімії.

1922 року вчений на запрошення Сорбонни був відряджений Російською Академією наук до Франції для читання курсу з геохімії. Він виступив у Паризькій Академії наук з доповіддю про експериментальні роботи, що були проведені в Україні, в Києві. Він зробив висновок, що це був перший виступ Української Академії наук на міжнародній академічній арені.

ПОВЕРНУВШИСЬ з-за кордону, Вернадський зберіг свій незмінний інтерес до

ПАГІНОК НАШОГО РОДУ

Побутує на Чукотці гумореска. Вчителька питає про населення краю, учениця відповідає: «На Чукотці живуть українці, є росіяни, трапляються чукчі...» Смішно, не дуже, зате правди багато. В селищі Маркове, де мені суджено прожити 21 рік, місцевими вважаються прізвища Бойчук, Гунченко, Денисенко, Москаленко, Шаповал. Дуже шановані численні Сосюри з Донбасу, котрого не пам'ятають... Є і Корсовецькі...

Всі вони — пагіння нашого роду. Щоправда, Мотлох став Мотлоховим. На всю Чукотку славиться золотодобувник Затулівєтров...

Чому це так, пояснювати нема потреби. Тільки зараз Україна промовляє материнське слово до дітей своїх, розкиданих в далеченні краї та сторони.

Пагінцем роду нашого є і Світлана Коношенко. Народилася 1 березня 1953 року на забайкальській золотодобувній рудні, куди батьки були вислані з Білорусі в часи післявоєнних репресій.

З дитинства — інвалід. Нещодавно поховала батька і залишилася зовсім одна в будиночку села Медведевка Чорноморського району.

В Криму з осені 1976 року. Десять років працювала бухгалтером в радгоспі.

З двадцяти років стала писати вірші, оповідання, нариси. Друкувала їх в газетах, журналах, колективних збірниках Забайкалля, Білорусі, Прибалтики. Щойно в Мінську вийшов збірник наукової фантастики «Семь дней в преисподней», де першим твором є оповідання Світлани Коношенко «Привидение».

Вірші її — справжня поезія, не ремісницьке версифікаторство, котрого, на жаль, було в нашому житті так багато.

Ніколи у своєму житті навіть не бачила української школи.

Не знаю, чи опанує українську так, щоб нею творила. Дуже це нелегко в такому віці, та ще й в умовах Криму.

Буду, певна річ, перекладати її вірші українською. Вони цього заслуговують. Але зараз пропоную «Кримській світлиці» їх в оригіналі, як склалися. Знаймо себе і такими, які є, одного роду в різних усюдах. Це теж наша історія, котрої не замовчати, не переписати наново.

Це теж ми.

Орест КОРСОВЕЦЬКИЙ,
член Спілки письменників України.

Кленовый лист

Березы роняют листву тяжело,
о прошлом жалея.
Откуда, кленовый, тебя занесло
на эту аллею?

Кленовая роща — за тысячи верст,
в багровых отсветах.
Тебя кто-то в книге расстрепанной вез,
да выдуло ветром...
И он тебя будет напрасно искать,
страницы листая,
Не зная, что участь твоя — улетать
с березовой стаей.

Прорицательница

Устав, присяду на траве
В тени дворцового величья.
Я — пришлая. Чужих кровей.
Не вашей масти и обличья.

Иная боль. Иная суть.
Груба одежда, Сбиты ноги.
Но — знаю Час. Но — знаю Путь,
Там, где теряются дороги.

Я вижу завтрашний огонь
За чернотой вчерашней ночи.
Ложатся пылью под ногой
Моей века. Но не короче,

А все длинней мой долгий путь,
То в зной, то ночью ледяною.
Я лишь присела отдохнуть
Здесь, под дворцовою стеною.

Там в окнах — праздника огни!
Пылает фейерверк над крышей!
Что сочтены веселья дни,
Я знаю. Я молчу. Я слышу.

Сквозь пышный и беспечный пир
Конца все явственней звучанье.
Все ближе мгла... Спасет ли мир
Кассандры горькое молчанье?..

* * *

Снег колючий по стеклам шуршит.
Что я делаю в этой глуши,
Под лучами скупого рассвета!
Остается вопрос без ответа...

Растворяюсь в безликой толпе.
Почему я по этой тропе
Тороплюсь в уходящее лето!
Остается вопрос без ответа...

Долго ль ветру свечу потушить!
Почему я на голос души
Налагаю безумное вето!
Остается вопрос без ответа...

Дары

В мире подлунном все преходяще —
Горькая истина дня.
«Бойтесь данайцев, дары приносящих!» —
Это уже про меня.

Неодолима меж нами преграда
И замыкается круг,
Если отныне ни меда, ни яда
Не принимаешь из рук.

Даже речей не позволено боле...
Только я зла не держу.
Все, что принесено было с собою,
Молча у ног положу.

Эту, пока бесполезную груду...
Пусть полежит до поры.
Может, последним спасением будут
Эти — от сердца! — дары.

Чужая душа

Нитью незримо-тонкой
Связаны — на беду.
Дай, по душе легонько,
Пальчиками пройдусь.

Не торопясь, вслепую,
В ночь по душе нагой.
— Что это! След от пули!
— Нет, от любви другой...

И по неделям длинным
Я наугад брела.
— Что это! Снег и иней!
— Просто зима была...

Но застилают тени
Крыльями белый свет.
— Что это! Боль и темень!!
— Дальше дороги нет...

Сафо

Прощай, Фаон!
Любви покинув дом,
Я ухожу, боса,
простоволоса,
Недолог век,
в котором мы живем,
И высоки
Левкадские утесы...

Прощай, Фаон!
И Бог тебя простит.
Пускай тебе
в ночи спокойно спится.
...Который век
в Сицилию летит
Моя душа —
израненная птица.

* * *

Время — песок.
Держу полные пригоршни,
но оно неумолимо
просачиваясь сквозь пальцы,
растекается по земле.
И оглянувшись,
я вижу на зыбкой поверхности
цепочку следов
от своих босых ног,
Я успокаиваюсь
и верю, что смогу
найти дорогу обратно.

ЧЕРПАТИ З НАРОДНОГО ДЖЕРЕЛА

В Чорноморському районі відбувся підсумковий концерт фестивалю національних самодіяльних колективів, для чого всі вони з'їхалися в село Красна Поляна. Вперше за всю історію Тарханкуту чи, можливо, і всього Криму сталася така подія. Нарешті! Тож потребує вона розмислів для майбутнього.

РОЗДУМИ ПРО ПЕРШИЙ ФЕСТИВАЛЬ НАЦІОНАЛЬНИХ КОЛЕКТИВІВ ТАРХАНКУТА

Першими демонстрували своє мистецтво кримські татари. Натхненне виконання вражало красою мелодій, голосів, національних танців. Інакше не могло й бути. З жахливих переслідувань вийти незнищеним етносом допомогли їм скарби народної культури, котрі берегли, як святиню. Вона не дала розпастися, розчинитися, берегла етнос. І фестиваль показав незаперечне: є такий народ, уцілів, зберіг душу, національну свідомість. Всупереч усьому!

Чудово виступив ансамбль пісні і танцю «Крим», художнім керівником котрого є Сеїт-Яг'я Козаков, музичним керівником — Асан Абдулаєв, керівником вокалу — Венера Абдурахманова. Високою мистерністю вирізнялися виступи виконавців інших ансамблів: Зуре Керімової та Зульфії Арелланової, Ільмі Османова, Ерпана Мамбетова. Справжнім чудом був виступ чотирирічної співачки Лілі Аблаєвої.

Найтривалішою була російська частина концерту. Глибоке розуміння особливостей народної пісні виявили учасники вокального ансамблю «Сударушка» Водопоїнівського Будинку культури (керівник Асан Абібулаєв), вокальна група Оленівського Будинку культури (керівник Ганна Шупіта), вокально - хореографічна група Медведівського Будинку культури (керівник Надія Макаліш), ансамбль народної пісні «Радуга» Міжводненського Будинку культури (керівник Ярослав Стебельський). Справжні барви російської народної пісні яскріли у виконанні Марини Сапаркіної та Володимира Суліко з Кіровського Будинку культури. Талановито були поставлені і виконані танці групою Кіровського Будинку культури (керівник Сеїт-Яг'я Козаков), Новоселівського Будинку культури (керівник Наталя Мартинюк).

Шанобливого слова заслуговують виступи народних колективів «Русские узоры» (художній керівник Володимир Бобров, балетмейстер Наталя Мартинюк, музичний керівник Іван Янков) та народного хору ветеранів війни і праці (керівник Олександра Данилова, концертмейстер Віктор Данилов).

Хоч українська частина концерту була за чергою друга, виношу розповідь про неї в кінець, бо саме вона потребує найбільше розмислів та окремої розмови.

Прекрасні чисті голоси звучали у пісні «Мамина мрія», яку виконав вокальний ансамбль Оленівського Будинку культури під керівництвом Ганни Шупіти. Дуже приємно було чути виконання народної пісні «Жито сію» матір'ю та дочкою Амеліними, а також пісні «Вишиванка» бабусею та внучкою Шевцовими. Розуміє душу української народної пісні керівник фольклорного ансамблю Міжводненського Будинку культури Ярослав Стебельський, чудову режисерську роботу показала керівник фольклорного ансамблю Новоселівського Будинку культури Любов Количева, гарно поставила танок «Веселун» керівник танцювального колективу Новоселівського Будинку культури Наталя Мартинюк.

Для подальшої ж розмови потрібно зробити хоча б невеликий екскурс в історію української музичної та пісенної культури. Неможливо уявити православну церкву без українських композиторів Дмитра Бортнянського, Максима Березовського, Артема Веделя, Кирила Стеценка. Світ шанує музичні твори С. Гулака-Артемовського, Л. Ревуцького та плеяди його учнів — В. Гомоляки, М. Дремлюги, Г. Жуковського, В. Кирейка, Г. Майбороди, П. Майбороди. Величезне розмаїття української хорової багатоголосої музики дали Леонтович, Давидовський, Ніщинський.

Український народ створив таке велетенське пісенне багатство, як ніякий інший. Деякі дослідники порівнюють його хіба що з сербським. А за розмаїттям жанрів української пісні немає тотожних у світі. Це кобзарські думи, історичні, чумацькі пісні, пісні про кохання, родинні взаємини, обрядово-календарні: веснянки, косарські та гребовицькі, жниварські (зажинкові, жнивні, обжинкові), русальні, петрівчані, купальські, величальні, заклинальні, колядки, щедрівки.

Отож, було з чого учасникам фестивалю черпати. Було що розучувати, було чим пишатися. Але скарби ці глибочини культури українського народу невідомі ні керівникам колективів, ні, ясна річ, учасникам фестивалю. Таке становище, зрозуміло, не лише в Чорноморському районі. Саме це дає змогу кримським засобам інформації шовіністичного спрямування стверджувати, що українська культура — це «гопак + шаровары + вареники». Іншу варіацію цієї формули дав у «Крымских известиях» 20 березня в статті «Русский — это не состав крови» (автор стверджує, що етнічних росіян не існує) доцент Сімферопольського університету В. Пономаренко: «Население Украины и Крыма еще в большей степени, чем до сих пор, будет посажено на голодный паек фольклорной культуры из трех блюд: гопак+бандура+спектакли о казацкой жизни».

Що доцент В. Пономаренко — невіглас у царині української культури, я не вірю. Тут значно гірше. Мутант, яких через відомі причини немало, активний учасник установчої конференції Російської партії Криму, закликає «прямо заявить в уставе основную цель партии на ближайшее время — возвращение Крыма в состав России». Звідси — прагнення сплюндрувати культуру українського народу, якнайбрутальніше використовуючи незнання її українцями Криму.

На жаль, українська частина фестивалю значною мірою потішила б В. Пономаренка. Дійсно, співалися «Вареники», «Ой, мій милий вареників хоче». Дикими голосами виконувався дует «Ой, ти гарний Семене»; не хотів придуркуватий Семен любити молодицю ні за корову, ні за телицю, ні за ягницю, а от за пляшку горілки шпарко погодився. Перелік можна продовжити.

Коли в першій частині фестивалю виступали кримські татари, очі залу милував їх кольористий, добре припасований до статур одяг. Золотою парчею сяяли сукні в третій, російській частині. Не було цього в українців. Звідки було взяти? А про український національний одяг друкуються монографії за кордонами!

І татарські, і російські ансамблі з великим ефектом використовували звукотехніку, що відразу в гірший бік відрізнило українські. Вдячно згадую, як заметушилися кримські татари в перші хвилини української програми: почали установлювати свої мікрофони, пристосовувати їх до виступаючих. Але таке щире бажання допомогти виявилося марним. Українці зовсім не вміли користуватися звукотехнікою, не вчилися цього заздалегідь, коли готувалися до фестивалю. Не мали вони і таких, як у росіян, готових записів музики професіональних оркестрів, щоб супроводжувати танці.

І нікого з керівників колективів чи учасників не можна в чомусь звинувачувати. Винні не серед них. Величезна культура українського народу була таємницею за стома замками. У кого було повчитися, взяти ноти? П'ятнадцять років я керував багатоголосими сільськими хорами в Центральній Україні і на своєму досвіді знаю, яка то була нелегка справа. А в Криму і зовсім неможлива.

Час робити висновки. Українська культура в Криму жахливо занедбана. Украй потрібне навчання керівників самодіяльних колективів, потрібні ноти, пісенники. Потрібна і велика увага до них засобів інформації.

Перший фестиваль народних колективів Чорноморського району був доброю справою. Треба від душі подякувати його організаторам, в першу чергу — завідуючій відділом культури Таїсії Федорівні Стебаєвій, котра, я свідок, уклала в нього велетенську працю.

27 квітня результати фестивалю розгляне Чорноморський райвиконком, на 25 червня заплановано обговорення його у всекримському масштабі колегією Управління культури при Раді міністрів Криму. Треба, дуже треба, щоб висловлені у цій кореспонденції гіркі розмисли про занедбаність української культури в Криму були взяті до уваги.

Орест КОРСОВЕЦЬКИЙ.

ДЛЯ ЧОГО ПІВНЕВІ ГРЕБІНЕЦЬ?

— Наш технічний ліцей № 1 відкрився рік тому, — розповідає бібліотекарка Наталя Іванівна Беренсон. — Придбати щось для бібліотеки було майже неможливо. Поділились тоді по-дружньому з нами сімферопольські школи. Найбільше передали літератури школи № 7 та № 8. Тепер маємо до 4 тисяч книжок.

...В бібліотеці ліцею затишно. Тут — квіти, дитячі малюнки, тематичні виставки, літературна карта Криму. Коли зайшов до читального залу, за столом сиділи школярки з 2 «в» класу Оля Сокіл та Тоня Волинець. Тоня розглядала «Колобок», Оля малювала.

Біля гарно оформленої вітрини «Наша мова солов'їна» восьмикласниці Оксана Легкова та Юля Рязанцева. У них зараз нема уроку. Дівчата розглядають «Народні оповідання». Цікава книжечка. В ній розповідається про чумаків та про їхню любов до пісні

На окремій полиці виставлено читанки Оксани Верес: «Біла хата», «Ластівка», «Писанка». Поруч — народні казки в упорядкуванні Л. Дунаєвської, гарно ілюстрована художником Е. Кригою казка «Королівський обід» С. Праведенка, «Пшеничний колосок» В. Сухомлинського. В цій книжці можна прочитати про пихатого півня і дізнатися, для чого півневі потрібен гребінець. Поспішайте, діти, в бібліотеку — і ви дізнаєтесь.

Микола ЛІСОВИЙ.
м. Сімферополь.

ЧАРІВНА ПІСНЯ ДУШУ ОКРИЛЯ

Знайомтесь: кримський композитор Віталій Лазаренко. Народився він на Хмельниччині. У мальовничому селі Терешовець, що у Прибужжі, минуло його дитинство.

Після закінчення школи навчався в Кам'янець-Подільському культосвітньому технікумі, затим одержав направлення на роботу в Крим. Нині працює акомпаніатором у Роздольненському районному Будинку культури. Кохається в музиці. Пише й сам на власні вірші та на вірші кримських поетів Дмитра Черевичного, Данила Кононенка, Галини Хмільовської, Лілі Буджурової... Мріє видати збірочку своїх пісень. І хоч нині це зробити не так легко, вірить, що знайдеться справжній меценат від мистецтва, людина, якій не байдужа доля сучасної української авторської пісні.

А пісні композитора з Роздольного Віталія Лазаренка — чарівні! Виплекані на національному грунті, народжені в душі справжнього патріота своєї рідної культури, вони увібрали в себе все найкраще і найколоритніше з багатющої народної скарбниці — ніжність, задушевність, милозвучність. Хто хоч раз чув пісні Лазаренка, той мав насолоду причаститися до справжнього мистецтва.

Разом з дружиною Ольгою, білоруською за національністю і музикантом за фахом, виховують двох діток — голосистих Наталочку і Тарасика. Вся дружна сім'я Лазаренків — то неповторний, самобутній колектив музикантів і співаків, палких пропагандистів рідної пісні, музики, слова.

А для знайомства пропонуємо до уваги читачів нову пісню нашого земляка композитора із Роздольненського району Віталія Лазаренка.

ВІД'ЯЧАЛИ ЛЕБЕДІ

Музика ВІТАЛІЯ ЛАЗАРЕНКА
Слова ДАНИЛА КОНОНЕНКА

Від'ячали лебеді, від'ячали білі,
Над моєю пам'яттю — згадок заметілі.

Над моєю радістю, над моїм довір'ям
Твої очі визріли голубим сузір'ям.

Від'ячали лебеді в далі лебедині —
Палять душу спогадом твої очі сині.

Твої очі зорями заблукали в рогах.
Хто тепер ті погляди чарівливі носить!

Розлучила доля нас, розвели дороги,
Тільки в серці споминном місяць круторогий.

Від'ячали лебеді в далі лебедині —
Палять душу споминном твої очі сині...

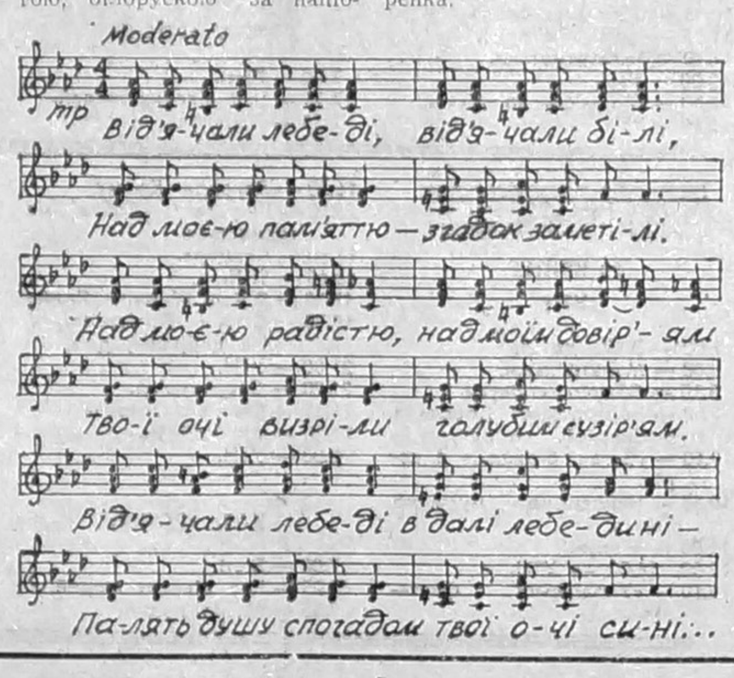

ПАРАПЛАНЕРИСТИ КРИМУ ВІДКРИВАЮТЬ СЕЗОН

Феодосійська школа парапланеризму відкрила свій новий сезон, провівши перші заняття на основній навчально-тренувальній базі — горі Клементьєва під Коктебелем.

Президент Асоціації парапланеристів України Євген Білоусов повідомив, що новий вид спорту впевнено стає на ноги і до Феодосії надходять заявки на навчання навіть з далекого зарубіжжя. Заняття в наступній групі планеристів почнуться з 10 травня, а в червні на горі Клементьєва пройде міжнародний дитячий фестиваль.

НЕДІЛЬНІ ЗУСТРІЧІ

На Великдень активістів Сімферопольського товариства «Просвіта» привітали учні середньої школи № 29 зі своєю вчителькою та вихованці недільної школи. Слухачі були приємно вражені майстерним виконанням і багатим репертуаром українських народних пісень, захоплювалися веселими танцями.

Особливо хвилююче прозвучала пісня «Боже, Україну збережи», яку виконала учениця 6-го класу Юля Аксент.

На закінчення концерту всі присутні разом з учасниками виконали пісню «Ой, у лузі червона калина».

Цього ж дня Товариство української мови організувало творчий вечір кримського поета Ореста Корсовецького. Його привітали українські письменники, представники кримськотатарської інтелігенції, діти українських класів шкіл № 3 і № 33. Звучали вірші поета, українські народні пісні. Присутні з цікавістю слухали спогади Ореста Івановича про його тернистий життєвий шлях.

Віталій ФЕСЕНКО.

БУЛО МЕНІ ДОРОГЕ»

розвитку науки і культури в Україні, виставляючи також постійне зацікавлення усіма аспектами життя українського народу. Він регулярно читав українські газети і журнали, став членом Ленінградського товариства дослідників української історії, літератури та мови. В листах він неодноразово висловлював своє велике бажання знову побувати в Києві, який він дуже любив.

Така нагода трапилася восени 1926 року, коли у Києві з 20 вересня до 6 жовтня відбувався Другий загальносоюзний геологічний з'їзд. Вернадського одноголосно обрали головою з'їзду.

1928 року Володимир Іванович знову приїхав до Києва як академік Української Академії наук для обрання нового президента Д. К. Заболотного. Члени ради Української Академії наук — 33 академіки — обрали Вернадського головою цього засідання.

ВОЛОДИМИР Іванович Вернадський контактувався з багатьма українськими діячами науки та культури. Листування з ними займає поважне місце в його об'ємному епістолярії (щось понад три тисячі кореспондентів). З деякими з них він підтримував тісні довготривалі дружні стосунки.

Велика дружба зв'язувала В. І. Вернадського з М. П. Драгомановим. Ще у гімназичні роки ознайомився Володимир Вернадський з творами М. П. Драгоманова, їх привозив з-за кордону батько — Іван Васильович Вернадський. Володимир Іванович повідомляє у своїх мемуарах 1943 року: «Між іншим, тут я вперше ближче познайомився з творами М. П. Драгоманова (1841—1895) і з закордонною літературою, яку він і Подолинський видали за кордоном, між іншим, прочитав грубі томи «Громади». Уже після смерті батька 1888 року в Парижі я близько зійшовся з М. П. Драгомановим. Оскільки я знав його літературу, то ми дуже швидко зблизились. До його несподіваної ранньої смерті я стежив за його закордонною літературою, одержував його видання, завдяки йому брав участь у вшануванні Павлика, був членом Товариства Шевченка у Львові — свого роду Української Академії». Завдяки Драгоманову відбулося знайомство Вернадського також з Іваном Франком.

Особливе місце в житті, науковій і науково-організаційній діяльності Володимира Івановича посідала багаторічна (40 років) дружба і спільна робота по створенню Української Академії наук з Агатангелом Юхимовичем Кримським.

Вернадський визначив одну з найвищих спільних цінностей їхнього духовного світу, що єднала ці дві великі особистості: «І любов до України єднала нас». Дружба Вернадського і Кримського зумовлювалася певною мірою і ще однією спільною для них особливістю. Подібно до Кримського, який поєднував у своїй особі і вченого, і поета, Вернадський був втіленням і наукового, і художнього мислення. У нього була певна єдність з ученими, які водночас були мислителями і митцями.

УКРАЇНСЬКЕ мистецтво і література не тільки зайняли своє місце в духовному світі Вернадського. Вони, як і українська мова, впливали на його особистість на глибинних, генетичних рівнях.

Життя Вернадського проходило, в основному, в Москві і Петербурзі (Петрограді, Ленінграді), він чимало разів об'їздив майже всю імперію, чимало був за кордоном. Оточення його було, головним чином, російськомовне.

Однак в роки юнацтва він визнав українську мову «рідною». Прагнув вивчати її, у київський період свого життя досягнув певних успіхів, провадив засідання Спільного зібрання Української Академії наук українською мовою, деякий час писав листи українською мовою, завжди цікавився підготовкою і виданням українських словників, неодноразово просив вислати їх йому. Дуже характерним було його бажання публікації своїх спогадів тільки українською мовою, висловлене у листі до президента Академії наук УРСР О. О. Богомольця, який запропонував Вернадському 1943 року написати статтю про заснування Української Академії наук до її 25-річного ювілею.

Інтерес до української літератури у Володимира Івановича ще в дитинстві пробудив його батько. Іван Васильович Вернадський товаришував з українськими письменниками. Влітку сім'я Вернадських гостювала у маєтку Квітки-Основ'яненка. Іван Васильович розкрив своєму синові духовний світ великого Кобзаря, з яким був особисто знайомий. З того часу одним з найулюбленіших поетів Володимира Івановича завжди лишався Тарас Шевченко. Книжечка віршів великого Кобзаря неодмінно супроводжувала вченого в його експедиціях.

Володимир Іванович увійшов у світ музики через українські народні пісні завдяки своїм батькам. «Батько страшенно любив українські пісні, і моя мати їх чудово співала. Мати була дуже музикальна, з великим голосом (меццо-сопрано). Вечорами у Харкові у нашому домі вона влаштовувала хори, розкривалися вікна і лилися хороші українські пісні. На мене це дуже сильно діяло».

Отож, Україна багато важила в житті, діяльності і творчості Володимира Івановича Вернадського, займала особливе місце в його духовному світі. Але ж і Вернадському зобов'язана Україна великою мірою піднесенням своєї культури і національним відродженням.

Журнал «Розбудова держави», № 3, 1992 р.

Репліка

НЕМА ТАКИХ СЛІВ...

ГІМН ДЕРЖАВИ ВИМАГАЄ ШАНОБЛИВОГО СТАВЛЕННЯ

Власне, нічого нового в цьому нема: газета яка називається «Крымская правда», давно вже не пише правди. Бо правда їй дуже не подобається.

Але якщо в засобі масової інформації брехні більше, ніж правди, то це вже засіб масової дезинформації.

Наведемо лише один приклад. Позаминулої середи газета опублікувала лист якогось В. Сенчина, який, не знаючи, де діти жовч свого серця, вилив її в листі до «Крымской правды». А тій — лише давай! І, крім іншої брехні, в тому листі є й такі слова: «А гимн?! Его авторов пора привлекать к уголовной ответственности за подстрекательство к грабежу. Слова-то какие — вдумайтесь, люди: «Від Сяну до Дону все наші вороженьки».

Ми можемо допустити, що, будучи людиною необізнаною, В. Сенчин може слів гімну України не знати, однак ми не можемо зрозуміти, чому редактори «КП» не виконали свого професійного обов'язку і не перевірили те, що написав В. Сенчин, адже український гімн уже широко надрукований, в тому числі і в «Кримській світлиці». Більше того — редакторів не насторожила безглуздість написаного: вдумайтесь, люди, адже якби дійсно говорилося, що від Сяну (а саме так пишеться це слово!) до Дону «все наші вороженьки», то це б значило, що на цій землі живуть люди самі ж собі вороги.

А відповідь тут дуже проста і зрозуміла: редактори «Крымской правды» дуже раді друкувати всяку брехню і всяку нісенітницю, аби лише вона була спрямована проти України і українців.

Сподіваємось, що не тільки читачам «КП», а й редакторам буде корисно просвітитися, тому друкуємо справжній текст цих рядків гімну:

**Душу, тіло
ми положим
за нашу свободу
І покажем, що ми,
браття,
козацького роду.
Станем, браття, всі за волю,
від Сяну до Дону,
В рідним краю панувати
не дамо нікому.
Чорне море ще
всміхнеться
дід Дніпро зрадіє,
ще на нашій Україні
доленька доспіє...**

Прекрасні слова.

Радимо колективу «Крымской правды» вивчити напам'ять текст гімну «Ще не вмерла «Україна», щоб більше не допускати злочину перед своїми читачами. Бо й справді — вони ж передплачували «Крымскую правду» не для того, щоб вона підносила їм таку неоковирну брехню.

Микола БОБРОВИЦЯ.

Точка зору

ВІДШМАТУВАЛИ ВТРИЧІ БІЛЬШЕ

Хочу заперечити шановному п. Баганові (КС № 9) і зауважити редакції мимовільне повторення та мовчазне поширення великодержавної пропаганди про те, що Крим Україні буцімто подарували.

Чи не досить жувати шовіністичну жуйку, яку спритно підкидають наймані псарі останньої імперії? Адже доведено історичними документами, і це неодноразово повторювалось засобами масової інформації принаймні за останній рік — що Крим **увійшов до складу України на прохання Росії.**

Декому це здається неймовірним, тому що приклади подібних «подарунків» історії, мабуть, невідомі. Як же так сталося з Кримом?

Керуючись хибним вченням своїх пророків, остання (?) імперія вважала себе вічною. Тому впевнено тасувала географічні карти своїх колоній, депортувала з рідних земель поневолене населення і «малі» народи, змішувала, росіщила, винищувала голодоморами, тортурами і т. ін.

«Звільнені» землі і оселі депортованих, як правило, заселяли «великими», котрі, у випадку з Кримом, без підневільної праці «малих» виявилися неспроможними навіть прогодувати себе. І тоді на роль годувальниці «великих» імперія призначила Україну. А щоб заохотити новообрану наймичку та її працьовитих дітей, чергова картярська гра була приурочена до 300-ліття так званого «возз'єднання» України з Росією і урочисто завершилась буцімто великодушним подарунком «старшої сестри» «меншій». А сотні тисяч, мільйони малообізнаних на «липі» людей повірили казочці.

Насправді 1954 року відбувся акт приєднання не Криму до України, а навпаки. Україну приєднали до Криму, таким чином пов'язали на її шиї міцний імперський вузол з кріпацьким зашморгом у Севастополі.

Ось такий він, «щирий подарунок».

Відтак це ще не вся правда.

Порівняно з довоєнним періодом територія України зменшилась з 1 млн. 300 тис. кв. км до 604 тис. кв. км, тобто в 2,2 рази. Тільки за згаданий «подарунок» площею 27 тис. кв. км того ж таки 54-го року було відшматовано, якщо не помиляюсь, 96 тис. кв. км північних і східних земель України. І все на користь «щирої сестри». І про всю цю загарбницьку статистику «велик'і» мовчать. Але варто було ненажерливій імперії на мить втратити віжки, як їх негайно перехопила перефарбована спадкоємиця, що, за геніальною характеристикою нашого Батька, «зазирає на край світа...» Щоб відібрати. Усе: «подарунок», споконвічну землю її господарів.

Василь БОЖОК.

м. Ялта.

ДАМНИЦЯ

Випуск 11-й

Солдат королеви Марії

Гру на стоклітковій дамниці ще називають польською грою. Легенда оповідає, що 1723 року у Франції перебував офіцер, поляк з походження, який грав у шашки. Він належав до почту королеви Марії Лещинської, дружини Людовіка XV. Саме тоді один паризький можновладець, палкий аматор гри, організовував шашкові зібрання, на яких хизувався своїм умінням. Як людина шляхетського звання поляк теж бував на цих іграх.

І от в одній партії з господарем поляк надовго задумався над ходом. Вельможа і багато гостей нетерпляче очікували, коли ж він його зробить. Але, покваплюваний уболівальниками, поляк несподівано підхопився зі стільця, замахав руками і, мов шалений, вибіг із салону. Всі присутні були дуже обурені.

Через тиждень поляк з'явився знову. Під пахвою він тримав якийсь згорток. «Очевидно, щоб вибачитися перед господарем, приніс подарунок»,— міркували гості. Хоч їх і розбирала цікавість, проте жоден не обізвався до поляка й словом.

А той, шанобливо уклонившись, звернувся до можновладця: «Перепрошую, ваша милість, за свою нечемність, я зовсім не розумів, що тоді робив. У тій партії я побачив, що міг би провести пригожу комбінацію, але з якого боку не підступався до неї, моїй шашці бракувало одного поля. Якби дамниця була більша, вийшла б така доладна атака, що обов'язково сподобалася б вашій милості. Кілька днів я мудрував над цим задумом і тепер можу довести, що недарма згаяв час».

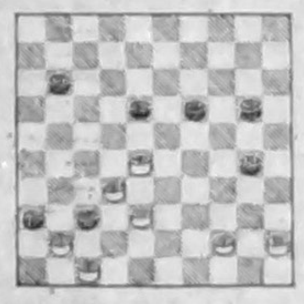

І, не чекаючи запрошення, поляк розгорнув згорток. Перед очима присутніх постала розкреслена на сто полів дамниця.

А тепер поміркуйте над тим, як виграти білими у наведеній на діаграмі стоклітковій мініатюрі.

КРОСВОРД

По горизонталі: 1. Повість Б. Пруса. 4. Зчеплення суден (системи для передачі вантажів або пасажирів. 8. Нерухома частина вертикального оперення літака, дирижабля. 10. Одношарова фанера. 11. Хімічний елемент, метал. 14. Геодезичний знак. 15. Натхнення, піднесеність, ентузіазм, запал, викликані якоюсь ідеєю, подією тощо. 16. Фотографічні або поліграфічні відтворення зображень. 19. Тонкий шар глини, який наносять на поверхню керамічного виробу перед випалюванням. 20. Пристрій на металорізних верстатах, яким затискують матеріал або інструмент. 24. Російський радянський скульптор. 26. Тулуб людини. 27. Спритний, ефектний майстерний прийом у сценічному, переважно цирковому мистецтві. 28. Прилад, який наочно зображує рух Землі навколо Сонця. 29. Столиця держави в Південній Америці.

По вертикалі: 1. Особливості побудови та оздоблення поверхні будь-якого предмета. 2. Образ, втілюваний актором. 3. Область дії, межі поширення чого-небудь. 5. Великий метеор. 6. Транспортне підприємство для утримування, експлуатації та ремонту локомотивів, вагонів, а також будівля для цього. 7. Художник, напрям творчості якого— зображення побутових сцен. 9. В опері, балеті — вид увертюри. 12. Роман О. Гончара. 13. Старший у спортивній команді. 17. Рівність сторін у їхніх взаємовідносинах. 18. Ударний музичний інструмент, поширений у джазі. 21. Корінне населення Нової Зеландії. 22. Вид декоративної паркової скульптури. 23. Екваторіальне сузір'я. 25. Ланка гусеничного ланцюга.

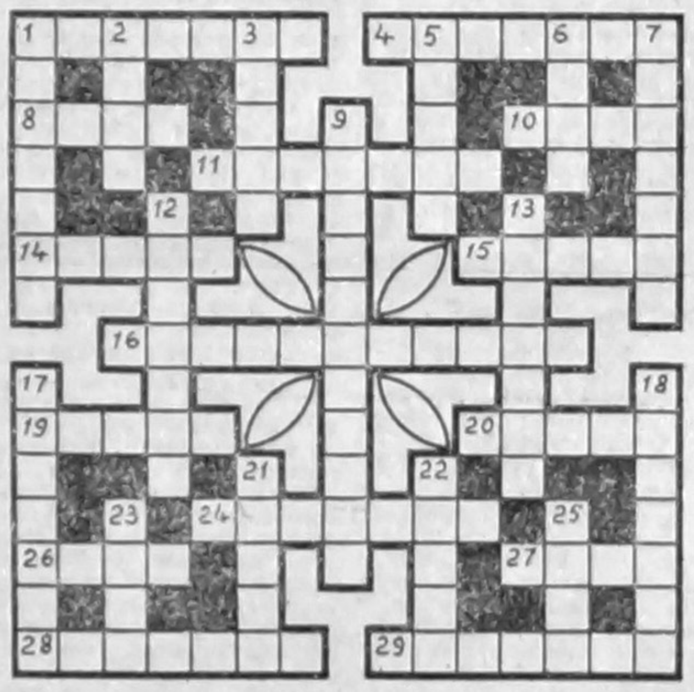

Вітаємо!

Вірні друзі, рідні і колеги по роботі тепло здоровлять

Анатолія Сергійовича

КРИВЕНКА

з днем народження, бажають йому щиро усяких гараздів, міцного здоров'я і добра.

«Кримська світлиця» приєднується до цих поздоровлень і сподівається від нашого консультанта й дописувача нових публікацій і слушних порад задля развою нашої духовності.

ХАЙ ЩАСТИТЬ!

КС КРЫМГОССТРАХ

КРАДІЖКА І АВАРІЯ, ПОЖЕЖА І ПОВІНЬ — ЦЕ МОЖЕ ТРАПИТИСЬ З КОЖНИМ. ЗНИЗИТИ СТУПІНЬ РИЗИКУ, ЗАХИСТИТИ СВОЮ ВЛАСНІСТЬ ВІД БУДЬ-ЯКИХ НЕПЕРЕДБАЧУВАНИХ ПОДІЙ ВАМ ДОПОМОЖЕ СТРАХОВИЙ ПОЛІС **КРИМДЕРЖСТРАХУ.**

КРИМДЕРЖСТРАХ надає своїм клієнтам право застрахувати як всю власність відразу, так і окремі її види (будівлі, дачі, домашнє майно, тварин, засоби транспорту та ін.) за єдиним страховим полісом.

Тільки **КРИМДЕРЖСТРАХ** забезпечить Вам максимальний страховий захист при мінімальних страхових платежах.

Своїм постійним клієнтам **КРИМДЕРЖСТРАХ** надає пільги, які значно знижують суму страхових платежів.

КОНТАКТНІ ТЕЛЕФОНИ В м. СІМФЕРОПОЛІ: 25-51-80, 22-22-30, 23-20-15, 22-14-70, 27-88-52.

ТБ

понеділок

26 КВІТНЯ

УТ-1

8.00 — УТН.
8.10 — Дитячий театр Тетяни Дикерсової.
9.00 — Контрольна робота з української літератури.
9.10 — Фільм «Якщо можеш, прости...»
10.30 — Органна музика.
11.25 — Фільм «Блага вість».
11.50 — Фортепіанні твори.
12.00, 16.00 — УТН.
16.10 — Док. фільм «Пробудження».
17.05 — Надвечір'я.
18.05 — Камерна музика.
18.20 — ТНК.
18.35 — Як живеш, пенсіонере!
19.00 — УТН.
19.20 — Студія «ЕКО».
20.45 — На добраніч, діти.
21.00 — УТН.
21.25 — Акценти.
21.40 — Чарівний промінь.
22.00 — Фільм «Багач, бідняк...» 1 серія.
23.15 — Синхронне плавання.
0.00 — УТН.

УТ-2, УТ-3, «РОСІЯ»

7.00 — Вісті.
7.25 — Час ділових людей.
7.55 — Ранковий концерт.
8.10 — Абсолютно секретно.
9.05 — Мульті-пульті.
9.20 — Коли вам за...
9.50 — Попереду паровоза.
10.10 — Друзі наші, коти.
10.25 — Фільм «Дзеркало для героя», 1 і 2 серії.
13.00 — Вісті.
13.25 — Фільм «Тривай, тривай, зачарування...»
14.50 — Дика природа Америки.
15.25 — Там-там новини.
15.40 — Мегаполіс.
16.10 — Створи добро.
16.55 — «Чорнобиль. Трагедія триває».
17.25 — Порятунок-911.
18.45 — Київська панорама.
19.00 — УТ-3; СІТ-3. Мультфільм. Ридикюль. Худ. фільм (20.55). Фортуна.

«ОСТАНКІНО»

5.00 — Новини.
5.20 — Ранкова гімнастика.
5.30 — «Ранок».
8.00 — Новини.
8.20 — Подивись, послухай...
8.40 — Мультфільм.
8.55 — Марафон-15.
9.45 — Що означають ваші імена.
11.00 — Новини.
11.20 — Гол.
14.00 — Новини.
14.25 — Телемікст.
15.15 — Мультфільм.
15.30 — Хочу стати зіркою.
16.00 — Док. фільм.
17.00 — Новини.
17.35 — Гол.
18.10 — Відлуння тижня.
18.45 — Фільм «Молитва Сергію».
19.40 — На добраніч, малюки.
20.00 — Новини.
20.40 — «Горячев та інші». 12 серія.
21.10 — Бомонд.
21.50 — Ситуація.
22.30 — Життєпис.
23.00 — Новини.
23.25 — Джем-сейшн.

вівторок

27 КВІТНЯ

УТ-1

7.00 — З 7 до 8.
8.00 — Доброго вам здоров'я.
8.35 — Кінопроба.
9.35 — «Багач, бідняк...» 1 серія.
10.50 — Телефан.
11.20 — Живе слово.
12.00, 16.00 — УТН.
16.10 — «Вуляк».
16.40 — Освітній канал.
18.15 — Телефільм.
19.00 — Футбол. Збірна України — збірна Ізраїлю.
20.15 — Студія «1 грудня»
20.50 — На добраніч, діти.
21.00 — УТН.
21.20 — Спорткур'єр.
21.35 — Україна і світ.
21.55 — «Багач, бідняк...» 2 серія.
23.05 — Музичний сендвіч. Фестиваль у Кривому Розі.
0.00 — УТН.

УТ-2, «РОСІЯ»

7.00 — Вісті.
7.25 — Час ділових людей.
7.55 — Без ретуші.
10.10 — Конверсія в провінції.
10.40 — Фільм «Вбити дракона», 1 і 2 серії.
12.40 — Селянське питання.
13.00 — Вісті.
13.25 — Земля закликає до істини.
15.00 — Телебіржа.
15.30 — Там-там новини.
15.45 — «Пеппі». Лялькова вистава. Частина 1.
16.15 — Поволжя.
17.00 — Хранителі істини.
17.45 — Парламентський вісник.
18.00 — К. Паустовський. «Повість про життя». Передача 2.
18.45 — Київська панорама.
19.05 — Студія «ЛИК».
20.40 — «Як козак характерником став».
21.00 — Кабаре «Нісенітниця».
22.00 — Вісті.
22.30 — Панове-товариші.
22.45 — На сесії ВР Російської Федерації.
23.00 — Арт-обстріл.
0.00 — Концерт.

«ОСТАНКІНО»

5.00 — Новини.
5.20 — Ранкова гімнастика.
8.35 — «Просто Марія».
9.25 — Хочу стати зіркою.
9.55 — Біла буря.
10.20 — «Горячев та інші». 12 серія.
11.00 — Новини.
11.20 — Фільм «Уроки французької».
12.40 — Фільм «Ах, водевіль, водевіль...»
13.45 — Мультфільм.
14.00 — Новини.
14.25 — Діловий вісник.
14.40 — Світ грошей Адама Сміта.
15.15 — Мультфільм.
15.30 — Єдиний світ.
16.00 — Таланти і шанувальники.
17.00 — Новини.
17.25 — «Інтерпол для СНД».
17.55 — «Просто Марія».
18.55 — Тема.
19.40 — На добраніч, малюки.
20.00 — Новини.
20.40 — Музична мозаїка.
21.05 — Хокей. Чемпіонат світу.
23.35 — Новини.
23.55 — Відеодром.

середа

28 КВІТНЯ

УТ-1

7.00 — З 7 до 8.
8.00 — Фільм «Птиця-віщунка».
8.35 — На щастя, на долю.
9.00 — Контрольна робота з фізики.
9.10 — Фільм «Багач, бідняк...» 2 серія.
10.20 — Жіночий футбол.
10.35 — Шкільний екран.
11.00 — Балет «Ромео і Юлія».
11.15 — Село і люди.
12.00, 16.00 — УТН.
16.10 — «Їжачок».
16.40 — Фестиваль джазової музики.
17.20 — З кінокамерою по Європі.
18.00 — Концерт.
18.20 — ТНК (кримськотатарською мовою).
18.40 — Мерабаныз балалар!
19.00 — ТНК (українською мовою).
19.20 — Ана Юрт.
19.50 — Нефасет.
20.40 — На добраніч, діти.
21.00 — УТН.
21.20 — Спорткур'єр.
21.35 — Акценти.
21.50 — Суперполіс.
22.40 — «Багач, бідняк...» 3 серія.
0.05 — УТН.

УТ-2, «РОСІЯ»

7.00 — Вісті.
7.25 — Час ділових людей.
8.10 — Балетмейстер М. Боярчиков.
8.55 — Мульті-пульті.
9.10 — Уральський варіант.
9.55 — Кабаре «Нісенітниця».
10.50 — «Домашній клуб».
11.05 — «Санта-Барбара». 159 серія.
11.55 — Паралелі.
12.10 — У Ксюші.
12.40 — Селянське питання.
13.00 — Вісті.
13.25 — Програма «03».
13.55 — Фільм «Поцілунок Мері Пікфорд».
15.30 — Там-там новини.
15.45 — «Пеппі». Частина 2.
16.15 — Далекий Схід.
17.00 — Велике коло.
17.15 — «Кредитні картки: минуле, сьогоднішнє, майбутнє».
17.50 — Зникаюча натура.
18.45 — Київська панорама.
19.15 — «Пригоди козака-характерника».
19.35 — «Санта-Барбара». 160 серія.
20.15 — «Вільний селянин». Передача 2.
20.45 — Програма «ЕКС».
21.00 — Користь.
22.00 — Вісті.
22.25 — Спортивна карусель.
22.30 — Антракт.
22.40 — На сесії ВР Російської Федерації.
23.10 — Екзотика.
0.10 — Баскетбольний огляд.

«ОСТАНКІНО»

5.00 — Новини.
5.20 — Ранкова гімнастика.
5.30 — «Ранок».
8.00 — Новини.
8.20 — Мультфільм.
8.40 — Джем.
9.10 — Хокей. Чемпіонат світу.
9.50 — Особняк на Володарського.
10.10 — У світі тварин.
11.00 — Новини.
11.20 — Фільм «Нічний дзвінок».
12.20 — Фільм «Блудний син».
14.00 — Новини.
14.25 — Телемікст.
15.15 — Мультфільм.
15.30 — Джем.
16.00 — Мультфільм.
16.30 — Зв'язок часів.
17.00 — Новини.
17.25 — «Не може бути».
17.55 — Футбол. Збірна Росії — збірна Угорщини.
20.00 — Новини.
20.40 — Репортаж ні про що.
20.55 — Фільм «Шлях героїну». 1 серія.
21.55 — Творчий вечір Л. Рюміної.
23.00 — Новини.
23.25 — Л-клуб.

четвер

29 КВІТНЯ

УТ-1

7.00 — З 7 до 8.
8.00 — Румовище. Життя і смерть Успенського собору Києво-Печерської лаври.
9.05 — «Багач, бідняк...» 3 серія.
10.35 — Шкільний екран.
11.05 — Гурт «Соколи».
11.40 — Телетехнотека.
12.00 — УТН.
12.10 — Від міста до міста.
16.00 — УТН.
16.10 — Еники-беники.
16.40 — Освітній канал.
17.40 — Народний скрипаль.
18.25 — Фінал КВК-93 училищ профтехосвіти Криму.
18.40 — ТНК.
19.00 — УТН.
19.20 — Студія 5.
20.45 — На добраніч, діти.
21.00 — УТН.
21.20 — Спорткур'єр.
21.35 — «Гарт».
22.35 — «Багач, бідняк...» 4 серія.
23.45 — Чемпіонат України з тхеквондо.
0.15 — УТН.

УТ-2, «РОСІЯ»

7.00 — Вісті.
7.25 — Час ділових людей.
7.55 — Паралелі.
8.15 — Мульті-пульті.
8.25 — Час і особа.
9.10 — Сам собі режисер.
9.40 — Екзотика.
10.40 — Вустами немовляти.
11.10 — «Санта-Барбара». 160 серія.
12.00 — Пілігрим.
12.40 — Селянське питання.
13.00 — Вісті.
13.25 — Фільм «Варвара-краса, довга коса».
15.00 — Алгоритми.
15.30 — Там-там новини.
15.45 — Гра без програшу.
16.05 — Мультфільм для дорослих.
16.15 — Штрихи до портрета.
17.00 — Хроніка однієї афери.
17.30 — М-трест.
17.45 — Парламентська година.
18.45 — Київська панорама.
19.05 — «Вівчар і Вітруля».
19.25 — «Санта-Барбара». 161 серія.
20.15 — Хроно.
20.45 — Програма «ЕКС».
21.00, 22.30 — Тихий дім.
22.00 — Вісті.
22.35 — Спортивна карусель.
23.30 — Джазовий концерт.

«ОСТАНКІНО»

5.00 — Новини.
5.20 — Ранкова гімнастика.
5.30 — «Ранок».
8.00 — Новини.
8.20 — Мультфільм.
8.35 — «Просто Марія».
9.20 — Футбол. Збірна Росії — збірна Угорщини.
10.10 — Чемпіонат світу з хокею.
11.00 — Новини.
11.20 — Фільм «Сватання гусара».
12.30 — «Лебедина пісня».
12.55 — Док. фільм.
13.50 — Мультфільм.
14.00 — Новини.
14.25 — Телемікст.
15.15 — Мультфільм.
15.20 — Весна на таджицькій землі.
15.50 — Будьте щасливі, вас люблять.
16.20 — Це ви можете.
17.00 — Новини.
17.25 — ...До 16 і старші.
18.15 — «Просто Марія».
19.00 — Російський світ.
19.40 — На добраніч, малюки.
20.00 — Новини.
20.40 — Лото «Мільйон».
21.10 — «Шлях героїну». 2 серія.
22.05, 23.25 — Музика в ефірі.

п'ятниця

30 КВІТНЯ

УТ-1

7.00 — З 7 до 8.
8.00 — Мультфільми.
8.30 — Яблуко спокуси.
9.00 — Контрольна робота з російської літератури.
9.10 — «Багач, бідняк...» 4 серія.
10.15 — Наповнимо музикою серця.
11.00 — «Герта».
12.00, 16.00 — УТН.
16.10 — «Українська фантазія».
16.30 — Легенди Криму.
16.50 — Вистава «Лебеді материнства».
17.50 — Концерт.
18.15 — ТНК.
18.20 — В Раді міністрів Криму.
19.20 — Студія «Політика».
20.45 — На добраніч, діти.
21.00 — УТН.
21.20 — Спорткур'єр.
21.35 — Студія «Основа».
22.20 — Арт-майдан.
0.00 — УТН.

УТ-2, «РОСІЯ»

7.00 — Вісті.
7.25 — Час ділових людей.
7.55 — Мульті-пульті.
8.05 — Золота шпора.
8.30 — Тихий дім.
9.25 — Комтон-93.
10.00 — «Діти при владі».
11.05 — «Санта-Барбара». 151 серія.
11.45 — Без забобонів.
12.40 — Селянське питання.
13.00 — Вісті.
13.25 — Іжиця.
13.55 — Зигзаг удачі.
15.00 — Телебіржа.
15.30 — Там-там новини.
15.45 — «Кенгуру».
16.15 — Місто вікнами на Урал.
16.45 — Мінарет.
17.00 — «Висланий на планету Земля». 8 серія.
17.55 — Концерт.
18.45 — Київська панорама.
19.05 — «Як Вівчар Вітрулю шукав».
19.15 — Бумеранг.
20.30 — Фільм «Через роки, через віки».
21.00 — Чемпіонат світу з хокею.
23.30 — Фільм «Імітатор».

«ОСТАНКІНО»

5.00 — Новини.
5.20 — Ранкова гімнастика.
5.30 — «Ранок».
8.00 — Новини.
8.20 — Мультфільми.
8.50 — Фільм «Руді у гостях».
9.50 — ...До 16 і старші.
10.30 — Концерт.
11.00 — Новини.
11.20 — Клуб мандрівників.
12.10 — Фільм «Едіт Піаф».
14.00 — Новини.
14.25 — Бридж.
15.10 — Фільм — дітям.
16.25 — Чемпіонат світу з хокею.
19.00 — Поле чудес.
19.40 — На добраніч, малюки.
20.00 — Новини.
20.40 — Людина тижня.
20.45 — «Шлях героїну». 3 серія.
21.55 — Політбюро.
22.30 — Музобоз.
23.00 — Новини.
23.30 — Автошоу.
23.45 — Програма Х.

субота

1 ТРАВНЯ

УТ-1

8.00 — УТН.
8.10 — Ритмічна гімнастика.
8.30 — «Ділові вісті».
9.00 — Концерт.
10.30 — Доброго вам здоров'я. Аптека. Зубицьких.
11.00 — Мелодії Криму.
12.00 — Мультфільм.
12.10 — Канал «Д».
13.10 — «Бенкет під час... весни».
14.10, 15.10 — «Вишневі усмішки».
15.00 — УТН.
16.05 — Сім «я».
16.40 — Фільм «Усмішка Сонця».
17.55 — Концерт Галицького оркестру камерної музики.
18.30 — Наше коло.
19.00 — УТН.
19.20 — Перспектива.
19.35 — Клас юніор-бізнес.
20.45 — На добраніч, діти.
21.00 — УТН.
21.35 — Танц-клуб.
22.30 — Вікно в Америку.
23.00 — Гостем будеш. «Молодіжна студія в гостях у Володимира Бистрякова».
0.30 — УТН.

УТ-2, УТ-3, «РОСІЯ»

7.00 — Вісті.
7.25 — Свій погляд на світ.
7.55 — Фільм «Площа Революції».
9.30 — Козирна дама.
10.00 — Оповідання І. Бабеля.
10.45 — Ф. Хитрук.
12.25 — Танцювальний марафон.
13.00 — Вісті.
13.20 — «Дайте книгу скарг». Худ. фільм.
14.45 — Зірки Америки.
15.15 — XX століття в кадрі і за кадром.
15.45 — Футбол без кордонів.
16.40 — Репортер.
16.55 — Вустами немовляти.
17.30 — Коміки XX століття Б. Кітон. Програма Е. Рязанова.
18.45 — Київська панорама.
19.00 — УТ-3, СІТ-3. Мультфільм. Хіт-рік. «3Х200». Джемікс. Фільм «Грин кінг-конг» (21.25, 23.30).
0.30 — Чемпіонат світу з хокею. Матч за 3 місце.

«ОСТАНКІНО»

7.00 — Новини.
7.30 — Мультфільми.
8.00 — Всі люблять цирк.
8.45 — На балу у Попелюшки.
9.45 — Фільм «Собака, який зупинив війну» (Канада).
11.10 — Радянські казки.
11.40 — Мультсеріал «Шекспіріада». Фільм 1 — «Гамлет».
12.10 — Зірки естради сьогодні і завтра.
13.35 — Мультфільм.
14.00 — Новини.
14.25 — Фільм «Приборкувачка тигрів».
16.15 — Червоний квадрат.
16.55 — Щасливий випадок.
17.55 — Ширше коло.
19.40 — На добраніч, малюки.
20.00 — Новини.
20.40 — КВК.
23.15 — Танці, танці, танці.
23.40 — Фільм «Ленінград, листопад».

неділя

2 ТРАВНЯ

УТ-1

8.00 — УТН.
8.10 — Ритмічна гімнастика.
8.30 — Недільного ранку.
9.30 — Мультконцерт.
9.55 — Таланти твої, Україно.
12.00 — Менора.
12.45 — Коли чоловікові 40 років... Тарас Петриненко.
14.00 — Бажаємо щастя.
15.00 — УТН.
15.10 — Село і люди.
15.55 — На варті.
16.40 — Віденські ритми.
17.00 — Футбол. «Шахтар» — «Динамо».
17.45 — Фільм «Художник Микола Кумановський».
18.15 — «Міні-міс 93».
19.00 — УТН.
19.20 — Спортивний огляд «Жиллетт».
19.50 — В гостях у хіт-параду «12 мінус 2».
20.40 — Мультфільм.
21.10 — Фільм «Кримінальний квартет».
22.40 — Будьте з нами.
0.10 — Міжнародний турнір з дзюдо.

УТ-2, УТ-3, «РОСІЯ»

7.00 — Вісті.
7.25 — «Добрі молодці».
7.55 — Мульті-пульті.
8.15 — Ностальгічні посиденьки.
8.45 — П. Чайковський. «Лускунчик».
10.00 — Кращі ігри НБА.
11.00 — Час фортуни. Телелотерея.
12.15 — Мульті-пульті.
12.25 — Танцювальний марафон.
13.00 — Вісті.
13.20 — Не журбати...
13.35 — Фільм «Гараж».
15.10 — Познер і Донах'ю.
15.40 — У світі тварин.
16.40 — Кіно у тризні.
16.55 — Чарівний світ Діснея.
17.50 — Першість України з акробатичного рок-н-ролу.
18.30 — Обличчям до столиці.
19.05 — Мультфільм.
19.30 — СНН.
20.00 — Світська хроніка.
20.15 — Худ. фільм.
22.00 — Нехай.
22.30 — Сиди і дивись.
22.50 — Містер Х.
23.10 — Віра Бахай — нова релігія.

«ОСТАНКІНО»

6.20 — Новини.
6.35 — Ранкова гімнастика.
6.45 — «Спортлото».
7.00 — Час сили духу.
8.00 — Центр.
8.30 — З самого ранку.
9.00 — Поки всі вдома.
9.30 — Фільм «Берег порятунку». 1 серія.
10.35 — Ранкова зірка.
11.25 — «Шекспіріада». Фільм 2 — «Ромео і Джульєтта».
11.55 — Фільм «Голлівудські мрії».
13.00 — «Піф і Геркулес».
13.10 — «Підводна одіссея команди Кусто».
14.00 — Новини.
14.20 — Панорама.
15.00 — «Каспер і його друзі», «Справжні мисливці за привидами».
15.15 — Хокей. Чемпіонат світу. Фінал.
18.35 — Фільм «Тиша». 1 серія.
19.55 — «Травневі зірки». Міжнародний фестиваль народної творчості.
21.00 — Підсумки.
21.45 — Спортивний уїк-енд.
23.00 — Новини.
23.25 — Хіт-майстер «10Х10».

Засновники: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, Кримська організація Спілки письменників України, трудовий колектив редакції.

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, а відповідальність за достовірність фактів, цифрових та статистичних даних несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Листування з читачами ведеться тільки на шпальтах часопису.

Реєстраційне свідоцтво КП № 014, видане Держкомпресу України 7.10.92 р. Індекс 30253. Тел. редакції 20-08-59 (факс), 29-87-01, 24-61-26.
Газету верстали Ніна Федько та Олег Гасан. Видавництво «Таврида».

Адреса редакції: м. Сімферополь, вул. Київська, 78, 4-й поверх, кімн. 410.
Листи просимо надсилати за адресою: 333014, м. Сімферополь-34, пошт. скринька № 872.

Заступник головного редактора Микола СЕМЕНА